Violak Ecological Livelihood and Community Economy Research

"The Value principle is a holistic inter- dependence of being without having and owning"!

lanh@waikato.ac.nz/ ttlanh@speri.org/livelihoodsovereignty.org
Skype ID: ttlanhsperi /cendiglobal.org

May 2019

BACKGROUND ANALYSIS

Kon Plong district is the richest district in Kon Tum province in terms of primary forest and ethnic and cultural diversity. These are unique assets, upon which a viable economic future for the district and its ethnic minority people can be built, but they are currently at risk of being eroded by the expansion of cassava and acacia plantations.

Since 2014, LISO has been conducting research among H're and Ka Dong people in Po E and Dak Nen communes. We have discovered that the villagers in these communes manage their natural resources according to their customary beliefs in nature spirits, which are expressed through an annual ritual cycle associated with their traditional agricultural practices. Together, these beliefs and practices constitute an integrated spiritual-ecological system that nurtures both the environment and the peoples' wellbeing, providing both social solidarity and an abundance of healthy food.

CENDI recognised that the way of preserving this system was by way of community forestland rights, strong customary law-based community governance, forestland co-management with other local stakeholders based on an integration between customary laws and statutory law, and local knowledge-based land uses, utilizing native species to generate sustainable livelihoods from local product. Once community land rights have been allocated and customary law based land use planning carried out according to local knowledge, the strategy is to facilitate eco-farming for ecological products for community enterprises maintained according to their own cultural values of community solidarity and non-exploitation of nature. *"The Modern Intelligent learns from the (so-called) 'Backwards'" said by Mr Nam – Konplong President in April 17th, 2019 at the meeting dinner in KonPlong Town with CENDI's staff.*

The integrity of this system is, however, now under threat from values and practices of the market economy that sees the natural environment simply as a resource to be exploited for money, and that undermines community solidarity by replacing it with individual competition.

AIMS OF THE RESEARCH

To audit/investigate/learn about the different economic land-uses currently in Po E commune in order to figure out:

1. How the H're villagers are farming, harvesting and post-harvest processing according to their traditional ways of livelihood in different Ecological Landscape locations in Po E territory, and the benefits of this traditional farming and Ecological Livelihood for traditional H're cultural and social structure.
2. How the H're villagers are responding to the influence of outsider traders and commercial companies introducing new High Yield varieties of Cassava, Acacia, Coffee and Rice associated with chemical fertilizer, pesticide and herbicide; the effect of this un-ecological livelihood response upon the exploitation of primary forest, forest land, upland farm and rice fields and streams; and the effect of this upon social relationships of village solidarity.
3. How the H're villagers are responding to the New Rural Development Program? (Coffee, Shachi, Duong Qui, livestock as pig, chicken….)

To conduct participatory discussion, negotiation and comparison between the above three current land uses of Hre villagers in order to map and compare input-output, cost-benefit, cost-effect, cost-impact on: 1) Ecological health and wellbeing, 2) Community Health and Wellbeing; 3) Sustainability of Biodiversity and Ecological Livelihood of Hre society.

To contribute to the "Community Based Ecotourism" Strategy of the Konplong District People Committee.

RESEARCH METHODOLOGY

A research team consisting of:

1. Traditional Elder Council: A Dang, A Liec, A Le
2. Key Healers who are knowledgeable of editable herbs: Y Plo (Tro bep),
3. Key Farmers who are knowledgeable of traditional farming system: A Chat, A Pan, A Liec
4. Agro-Ecological Environmental Scientist: Le Hong Giang
5. Forest and Environmental Scientist: Dang To Kien;
6. Bio-Human Ecologist: Tran thi Lanh

Research Questions:

1. What is the Current Land Use in Vang Y Phu, Vang Ha Lenh, Vang Toi, Vang Haro, Vang Kala, Vang Ga Hoang, different Up-Land areas and different Valleys in the Po E ecosystem

   Approaches for this question: 1. Field Transect Cutting of Violak Ecosystem in order to observe the current land use with elders, healers, key farmers. 2. Mapping and re-positioning by GPS and comparing with sentinel (satellite) image of Po E for general viewing. 3. Auditing biodiversity in each ecological location. 4. Video and Photographing key products. 5. Discussion and participatory feedback at night. 6.

   Team worked during 3 days for drawing and compiling evidence and information.
2. Determine current existing land use for key products: animal, plant, edible herbs, vegetable, fish, snails, crabs, native rice variety, native corn variety, native cassava variety, High-Yield rice, Cassava, Corn, Acacia. Re-confirming position of the sacred forest, stream, rice field and learning rituality, ceremony and spirit material.
   Approaches for this question: 1.Interviewing groups of farmers together participatorily. 2. Recording table of seasonality and scheduling from January to December of farming in each Vang and Upland farming area. 3. Calculating the contribution to the livelihood of a family and the whole community of key product of each crop for 365 days/per year. 4. Compare what kind of key product in what location and what season contibutes as a key what percentage of daily household livelihood?
   Team worked during 4 days.
3. Why and how biodiversity is being lost. Why and how the traditional ecological livelihood is becoming eroded. Why rituality and ceremony is becoming less common. Why and how ecological products are becoming less common. Why the climate is becoming hotter and more chaotic?
4. Why Village solidarity is becoming less? Why the traditional housing, farming and harvesting style is becoming distorted? (Taking different form).
   Team worked during 3 days.
5. Why villagers are becoming less happy and peaceful? Why the traditional community economy is being lost. Why buying and selling labour is appearing in Cassava Farming Work.
   Team worked during 2 days.
6. Why the daily livelihood of H're is changing from ecological self-reliance and community solidarity towards un-ecological market dependency and breaking down of social relationships of solidarity.

Key Informants and information processing and clarification.

1. Key Farmer meeting for presentation and feedback;
2. All villager meeting for reporting and correcting mistakes if there are some and filling gaps in observations, interviewing, transect-cutting and mapping landscape of Vang system;

3. Revising and organizing information, diagrams, seasonality schedule and mapping for meeting with authority of POE;
4. Drafting the first research findings for further deeper research.

RESEARCH FINDINGS

The first finding:

There are three parallel styles of community livelihood and social economic practice in the village: 1. A group of families of traditional elders, key healers and knowledgeable farmers who are maintaining the traditional ecological livelihood who are keeping going with spiritual-based farming and rice growing and rotational upland farming. With thjs group, they are still maintaining rituality, ceremony and material to offer the natural spirit strongly through sustaining H're local native rice varieties, and native corn and cassava (detail number and name of households later);

2. Another group who have given up some percentage of traditional rituality in rice farming, are replacing up-land farming of native corn and cassava for consumption with industrial Cassava for selling to the Cassava company via Free small traders (un-controllable and un-transparency system).

3. Another group of households who are designated as poor and who are subsidies by the poverty alleviation program whereby they receive help to plant such crops as coffee, shachi seed, raise pig or cow or even just cash for surviving.

The second findings:

1. The cassava planting area is getting bigger and bigger[1]. Therefore, the up-land farming of native corn and native varieties of editable plants and herb species are getting less, and the secondary forest and primary forest areas are getting smaller quickly. The biodiversity treasure in Violak is becoming vulnerable due to increased use of pesticide, chemical fertilizer and herbicide, which are being used more and are stronger in capacity and larger in quantity. This is resulting in the down-stream life system under the water getting poorer and poorer, and dryer.

2. The number of farmer who are involved in industrial cassava planting is increasing.

3. The traditional rice farming areas is becoming smaller and the attitude toward nurturing native rice varieties is becoming careless[2].

4. The native rice varieties are being lost every year. For example: the research in 2013 showed there were 23 varieties[3] of native rice, now only 5 native rice varieties are left. Also with corn, native corn named Bop nhin (Sticky Corn), Bop Mong (Ngo te) and Bop Ich Chua (purple colour) are no longer planted and maintained in the village.

5. The native Cassava named Gon is also being lost.

6. Relaxed and peaceful community attmospher is declining.

7. The general life of the village is getting more noisy and busy and less beautiful and peaceful. For example, plastic bags, boxes, cans from coca cola, pepsi, and beer and solid garbage are flooding all corners of the village. The traditional house roofings are being replaced by modern material. Housing styles are now changing.

The third findings:

1.A situation of hunger for money has arisen, driven by the mobile market that comes every day in the morning to attract the children, women, youth to buy plastic equipment, cookies, fashion furniture made in China for daily use;

---

[1] See the areas of planting industrial cassava is getting huger and huger at annex No. 01
[2] See annex table in planting native rice **areas** are getting smaller and replace by high yield rice seed from market at annex No.02
[3] See annex table of **number of native rice variety** are becoming less between in 2013 and 2019 at annex No. 03

2. Modern music and fashions such as dying hair, using smart phone, driving motorbikes are increasing;

3. Traditional Ghe Wine is becoming less common, replaced by market wine (without spiritual belief during drinking and making as with Ghe Wine).

The fourth findings:

Effect upon social relationships of village solidarity:

1. Farmers farming according to traditional customs faithfully maintain farming rituals and ceremonies, especially with regard to rice and buffalos. With regard to rice, there are rituals and ceremonies for welcoming new rice, for harvesting rice, and for storing rice, and a post-harvest New Year Rat ceremony by which Rat populations are controlled thereby protecting the next season's rice. Buffalo are integrated into the rice growing cycle by putting them on the harvested rice fields to feed on the rice straw, fertilize the field with their manure, and plough the ground with their feet. A yearly buffalo house ceremony is held to prepare the buffalo houses for when the new rice-planting season begins. Together with rituals celebrating water for growing the rice, these rituals and ceremonies constitute moments of shared beliefs and social norms that result in the strengthening of community solidarity. An essential contribution to this annual cycle of activity is the growing of native species of rice for the production of Ghe wine, which is an essential element for use in all ritual activities. This traditional system of farming is an integrated ecological, spiritual, economic and sociocultural system that has served the community for hundreds of years, but it is threatened by the introduction of market relations.

2. Industrial Cassava planting for earning money which is associated with the use of chemical fertilizer, pesticide and herbcide have been destroying ecological effective soil micro-organism as well as drying soil to become desert. Herbcide is also sinking under the ground and being absorbed into the water and poisioning flora and fauna in the stream of Violak from where it enters into Buffalo, Goats and other animal of Violak. This free market led contracting between company and free trader, then from free trader direct with individual farmer is caused to many problems not only for the farmers, but also for government through lost taxes. (see bellow actor and factor analysis table)

The presence of 4 different styles of small traders in the village is encouraging the consumption of poor quality industrial commodities for which a cash income is necessary. This leads to some farmers exploiting the forest for the extraction of natural forest products such as honey, forest ginger, and tree-bark (from Loang Mu) to sell to the trader. This results in unmonitored, ungoverned, competitive forest raiding that impacts poorly not only on the forest but also on village social relationships of solidarity and respect for nature.

3. Traders are also introducing non-ecological, unhealthy and wasteful commodity consumption of poor quality cheap commercial products such as ice cream, sweets, soft drinks, hair dyes, make up, plastic items and furniture, all made in China. Traders work in collaboration with the cassava factory owners by offering attractive items such as modern telephones, motorbikes, fashion clothing, etc. in advance of the commercial cassava harvest, so that when the farmer receives his pay-out he is already heavily in debt to the trader. This trader and market induced hunger for cheap and wasteful modern products is producing a hunger for money with which to buy them, and to obtain this money farmers are committing themselves to ecologically destructive farming practices – particularly the clearing of forests for growing industrial cassava which entails the heavy use of herbicides and chemical fertilizers that are poisoning the environment and creating soil erosion resulting in biodiversity loss and worsening of damage from flooding.

4. The hunger for money to purchase commercial products is also encouraging individualistic competitive behaviour among farmers that is destroying village solidarity. Traditionally, farming households cooperated voluntarily with each other to complete farming tasks communally. This continues among those farmers maintaining the traditional ecological system of farming, but those committed to commercial cassava production are too busy with that activity to exchange labour with the fellow villagers. Instead, they buy labour, thereby abandoning the social obligation to reciprocate labour with labour and paying money instead. The effect of this is a decay of the traditional social relationships of reciprocating labour, one of the principle foundations of village solidarity.

5. The New Rural Development Policy is also having an adverse effect upon village solidarity. While this policy is well intentioned to help the poorest of the poor, the way it is implemented at the local level is not proper which leads to the poor becoming dependency and un-dynamic . It is implemented top-down to distribute subsidies to the poor to plant on cash crops as coffee, shachi, Duong Qui, even providing chemical fertizer to input to forestland, but without any community monitoring or bottom-up community participation. This not only limits the creativeness of the poor, but also creates a culture of dependency among the poor who now just sit and wait for a government handout. It also creates division between independent hard-working households and non-involved government dependent households. The money given to the poor could be spent much more productively if it was given to the community to manage in a way that would be supporting of community solidarity and mutual support.

CONCLUSION

1. Damaging Biodiversity by replacing up-land farming of Native Corn and Native Cassava, edable and natural variety species with Commercial Cassava via Contracting Cassava Planting with Cassava Company Associated with using Chemical Fertilizer for high yields and spraying herbicide for killing weeds, which result in: 1. Destroying Soil health; 2. Killing soil Micro-Organisms; 3. Drying Soil by using too much NPK and Cadmin Salt into the different Soil Layers; 4. Eroding surface humid fertile soil after the raining season; 5. Appearing of new types of weeds; 6. Poisoning the stream in the lower valley which is killing fish, snails, and crabs; 7. Poisoning buffalo who drink the water and eat grass weeds in the industrial Cassava areas. 8. Women in Po E having problems with pregnant and baby.
2. Losing Native Rice varieties, which leads to destruction of traditional ecological farming wisdom, custom and knowledge, which is associated with breaking down of traditional rituality, ceremony and norms of nurturing nature philosophy.
3. The opening up of the village to market oriented activity is breaking down social cultural rituality and ceremony as well as norms of cultural identity of H're in relation to their wisdom of spiritual ecosystem traditionally which is functioning as the basic foundation for Community Based Ecotourism.
4. No longer to meets up with Cultural Village Criteria of the government.

RECOMMENDATIONS

1. Diversify about 100 ha Up-Land Farming which is currently being poisoning by Industrial Cassava with its associated chemical fertilizer, pesticide and herbicide

Recovering biodiversity in the Up Land Farming of about 100 ha by planting key natural products for market: (1) "Natural Sim or Forest Sim" for processing "Ecological Sim[4] wine" [5]; integrated with (2) "Forest Herbal Tea – Che Giay – Native Corn and Native Cassava "[6]; with associated (3) Rotational chicken raising eating "Termite and Worm = Moi and Giun"[7] raised ecologically. Diversifying with Lemon Grass, Forest Purple Ginger, Turmeric, herbal species and edible plants for daily living. In addition, planting Native Forest "Patieu Giang" trees for using in rituals and ceremonies; "Patieu Teck" tree for preventing Thunder disaster.

The solution for diversifying above native species is by refreshing agro-ecology for a better Land Use Planning in place of current negative Land use situation. See holistic calculation of input – output, cost – benefit, cost – effective, cost – impact for different crops, harvesting, post-harvest processing, packaging and pricing for the whole value-added supply chains of agro-ecological farming in above up land farming solutions.

2. Re-generating Native Rice Variety Species in Traditional Valley Rice Field

Regenerate native rice varieties in traditional valley rice fields by raising Ducks in the rice field to feed off weeds, snails, fish and crabs in the rice field and releasing Duck manure as an ecological fertilizer for developing healthy rice plants. The Duck manure can contribute to resistance of rice to bacteria and virus of "Dao On" when rice is

[4]Ecological Sim Wine will be a good solution for heart diseases as Cholesterol of Heart and arteries
[5] See input/cost – Benefit of Forest Sim per ha in a new Land Use Planning
[6] See input/cost-Benefit of Herbal Tea per ha in a new Land Use Planning
[7] See input/cost-benefit of chicken raising by eating termite and worm ecologically and rotationally at annex No. 07

becoming Tro Dong. Therefore, Rice can resist Dao On Bacteria and grow healthily. The advantages of Native Rice can contribute not only to enriching native rice varieties, but also to the re-gaining of H're local knowledge of how to maintain water irrigation system by which they can transfer water from Ha Lenh Spiritual Stream to rice field, and nurturing of H're wisdom and norms of Nurturing their Ecological Home. Ducks contribute to increasing income[8] from selling Duck after 90 days of rice growing.

How to action

1. H're community will be the key actor for above actions;
2. New Rural Development Program will contribute support in Seeds, Labour, and favourable credit with lower and longer payment for Valley Rice Farming Land and For Up Land Farming Situation;
3. The Cultural Village and Community Based Tourism program will hand over the budget to the village to implement according to their endogenous capacity and voluntarism under their own customs and norms;
4. CENDI and CODE will facilitate the methodology, the approach, the opportunity and strengthening in the approprieated technique of agro-ecology;
5. There are 24 key Farmers of Po E commune and 35 key farmers of Dak Nen and new selected key farmers in Mang Canh who will make up a young agro-ecological farmer network which will be a potential human resource for Kon Plong district for further steps of Community Enterprising and Community Entrepreneurship Empowerment for further Kong Plong Herbal Agriculture as well as Kong Plong Eco Tourism.

Enclosed bellow is actor and factor interaction analysis as well as detail diagrams, calculations per ha/per crop/household/income/year/month

[8] See Duck product income after 90 days raising at over 100.000 VND/day labour at annex No 08

Actor and Factor Interaction Towards Up Land Use[9] in Po E 2019

Table 1: Questions for actor analysis toward up land

Factor / Actor	Interest	Concern	Approach	Output indicator	Effect indicator	Impact indicator	Process of Transforming	Key Dangers
H'Re Farmer: Differentiated into three groups: 1) Traditional Farmer Group who want to retaining traditional ways of living; 2) The group who want to open up for modern living style; 3) The followers who are following the goup 2, however valuing traditional cultural and social behavior daily.	What does the actor want from Up Land?	How can actor get what the actor wants from Up Land ?	Which approach does the actor take to getting what they want from Up Land	How much have they achieved from Up Land?	What has been the short- to mid-term social, cultural, economic and environmental effects in Up Land?	What has been/ likely to be long-term social, cultural, economic and environmental effects in Up Land?	What changes are occurring over time in Up Land ?	What are the key driving forces of transformation in Up Land?
Free Trader: Differentiated into 4 groups: 1) Free Trader sellingfrom Three Baskets Motorbike; 2) Free Trader selling from Daily Truck; 3) Free Trader exchanging household good for forest and non timber forest product from Motorbike; 4) Free Trader buying forbidden forest animal and root product seasonality from motorbike.								
Industrial Cassava Company (Industrialization Policy – Decree 19-2017/NQ-CP 06/02/2017 (Move forward Land Use Innovation towards Industrialization)								
District & Provincial Government (New Rural Development Strategy – Circular 16/CT-TTg/May 4, 2017/Strengthening Capacity for Using Technology 4.0)								
Watershed Management Board (New Forest Law Article 86)								
CENDI[10]								

[9] Co-Working between SCCF and CENDI towards Up Land Use and Agro-Ecology 2017-18-19-20

[10] CENDI= Community Entrepreneur Development Institute

Table 2: Actor Analysis Towards Up Land Use in Po E 2019

Factor / Actor	Interest	Concern	Approach	Output indicator	Effect Indicator Positive/Negative	Impact Indicator Positive/Negative	Transformations Positive/Negative	Key Issue for Attention
Traditional H're Farmers	Daily ecological livelihood with abundance of nourishing food. Community economy of exchanging labour maintained inter-generationally	Maintaining ecological livelihood to ensure abundance of healthy food. Maintain community economy intergenerationally. Maintain customs, norms and knowledge Nurturing Nature.	Annual cycle of seasonal rituals for planting, harvesting storing and nurturing agricultural produce and maintaining ecological and social relationships..	H're villagers ecological relationships are harmoniously maintained. Abundance of health food and strong culture and identity.	Village Solidarity maintained voluntarily and inter- generationally via community economy of sharing and exchange of human resources for self-determination	1.Sustainable Up Land Farming is retaining; 2. Local seed variety in Up Land are preserving.; 3. Community Ownership of Natural Resources, Seed and Knowledge preserved inter-generationally; 4. Vulnerable Up Land Ecosystem is secured via agrobiodiversity and rotational farming.	Internally and Organically transforming towards H'Re Self- Reliance and Determination	Policy maker should aware and supporting of ecological up Land agricultural strategy
Free Traders differentiate into 4 groups	All four types of free traders are seeking profit from sales[11]	Attracting customers for consumer and production goods and suppliers of illegal good from the forest for re-sale.	Come directly to the village for villager convenience and Illicit contacting with villagers to exploit forest for supply of illegal forest products.	Volume of Sales	Demand created among farmers for consumer good and cash to buy them. Industrial cassava planting increased by supplying of production goods. Illegal forest exploitation encouraged.	Villager dependency on cash income; Expansion of Cassava and Acacia production encroaching on upland and primary forest. Biodiversity loss including native plant varieties. Changing farmer tastes from traditional to modern products.	Biodiversity lost, new cultural and social interaction occurred. New cultural social interaction	Traders initiating conflict between older and young, and between and within families
Cassava Company	Profit from processing Raw Industrial Cassava	How to access supply of Industrial Cassava for processing	Persuade H're farmers to grow cassava on upland farms.	270 tons Cassava/per day= 972.000,000 ton/per year	Conversion of traditional upland rotational fallow fields and primary forest to chemical-based cassava mono-cropping.	Forest clearance and biodiversity loss; erosions and poisoning of soil; poisoning of water, animals and humans. New culture of market dependency and individualism emerging.	Loss of local seed variety and biodiversity which led to loss of resources for practicing local wisdom and knowledge in Up Land Farming traditionally and organically	Changing livelihood of H'Re from traditional self-determination to market dependency
District & Provincial Government	Improving the Living condition of the H're farmers	Increasing Household Income Generation	Supply Hybrid seed, Chemical Fertilizer and associated technology	Increased production and more cash income for Farmers	Farmers encouraged to change from traditional self-sufficient farming to income-earning cash crop agriculture.	Primary forest displacing by industrial cassava. Local knowledge and seed varieties displaced by chemical dependent hybrid varieties. Organic farming replace by chemical dependent agriculture. Self-reliance displaced by market dependency.	Solidarity and voluntary society displacing by individual competition in commercial selling and buying	**No longer able to maintain Cultural Village criteria**
CENDI	Ecological Livelihood of H' Re is retaining by their own community economy	Community Rights to the sacred forest and land as well as up land to be secured legally	Community Customary Rights Based Forest Land allocation under the Forest Law 2017, Article 86	H'Re community governing Forest Land legally and Communally	Community no longer to be vulnerable to land grabbing by company	H'Re living and cultivating ways will be retained by their own wisdom and custom, and ecological livelihood will be less threatened.	H'Re identity is sustaining by their internal way of living and the ecological cultural village can be achieved	A good practical community economy for learning and enriching biodiversity preservation and mitigating problems of climate change which are facing human beings today

[11] Selling stem, chemical fertilizer and buying industrial Cassava

Annex 1.

Bảng 1: Hiện trạng văn hóa sử dụng các giống lương thực trong sinh kế người Hre làng Violak

TT	Giống	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Văn hóa sử dụng	Hình thái kinh tế xã hội	Tính bền vững/sustainability
1	Lúa rẫy bản địa													Đã bị mất giống		
2	Lúa ruộng bản địa															
2.1	Mao Ta Doang (nếp đen)			x	x	x	x	x	x					Làm bánh, Ghè, ăn	Kinh tế cộng đồng	Không phân hóa học
2.2	Mao Co (nếp trắng)			x	x	x	x	x	x					Kiêng cho phụ nữ sau sinh- (Làm Bánh nhân lễ Pu Ri, No Ka)	Kinh tế cộng đồng	Không thuốc trừ cỏ
2.3	Mao Nụ (gạo tẻ)			x	x	x	x	x	x					Ăn hàng ngày - chăn nuôi	Kinh tế cộng đồng	Không mất tiền giống
2.4	Mao E Rơ Gam			x	x	x	x	x	x					Phụ nữ sau sinh ăn ra sữa	Kinh tế cộng đồng	
2.5	Mao K râng - Tẻ trắng			x	x	x	x	x	x					Ăn hàng ngày + Chăn nuôi	Kinh tế cộng đồng	Duy dưỡng các nghi lễ
2.6	Mao Na Him (tẻ tím đen)			x	x	x	x	x	x					Ăn hàng ngày - Ghè	Kinh tế cộng đồng	Giàu hóa tri thức địa phương
2.7	Mao Mong (tẻ trắng			x	x	x	x	x	x					Ăn hàng ngày - Ghè	Kinh tế cộng đồng	Bảo vệ đa dạng sinh học
2.8	Mao nết (tẻ trắng)													Đã bị mất giống		
2.9	Mao Vác (Tẻ trắng - hạt to)													Đã bị mất giống		
2.10	Mao K rế (Tẻ)													Đã bị mất giống		
2.11	Mao Xai (tẻ trắng)													Đã bị mất giống		
2.12	Mao Dìu (tẻ đỏ tím)													Đã bị mất giống		
2.13	Mao E Rơ Mong (tẻ trắng)													Đã bị mất giống		
2.14	Mao Hroa (Nếp Đỏ)			x	x	x	x	x	x	x				Chế biến Ghè thiêng trong các lễ	Kinh tế cộng đồng	Cộng đồng thanh thản
3	**Lúa ruộng lai**															
3.1	Tám thơm				x	x	x	x						Ăn	Kinh tế gia đình	Sử dụng phân hóa học, thuốc trừ cỏ
3.2	Lúa dẻo				x	x	x	x						Ăn	Kinh tế gia đình	Sử dụng phân bón, thuốc trừ cỏ
4	Sắn bản địa													Nguy cơ bị mất giống, ăn, nuôi heo, làm ghè uống hàng ngày	Kinh tế cộng đồng	Giàu hóa tri thức địa phương Cảnh báo giống bị tuyệt chủng
5	**Sắn cao sản (phá rừng trồng sắn)**		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		Bán cho thương lai	Tiền kinh tế thị trường	Hủy diệt đa dạng sinh học

TT	Giống	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Văn hóa sử dụng	Hình thái kinh tế xã hội	Tính bền vững/sustainability
6	Sắn cao sản trồng trên rẫy cũ		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		Bán cho thương lái	Tiền kinh tế thị trường	Triệt tiêu Sinh kế Sinh thái Mai một tri thức địa phương Triệt tiêu giống địa phương
7	Ngô bản địa			x	x	x								Nguy cơ bị mất giống	Kinh tế gia đình	Giàu hóa tri thức địa phương Cảnh báo giống bị tuyệt chủng
8	Ngô lai	Cấp khi nào trồng khi đấy - thời vụ thụ động vào thời gian cấp giống của xã												Xã cấp giống (bao cấp)	Kinh tế bao cấp	Thụ động
9	Cà phê xứ lạnh	Cấp khi nào trồng khi đấy - thời vụ thụ động vào thời gian cấp giống của xã												Xã cấp giống (bao cấp)	Kinh tế bao cấp	Thụ động
10	Shachi - Đậu sao	Cấp khi nào trồng khi đấy - thời vụ thụ động vào thời gian cấp giống của xã												Xã cấp giống (bao cấp)	Kinh tế bao cấp	Thụ động
11	Chuối bao cấp	Cấp khi nào trồng khi đấy - thời vụ thụ động vào thời gian cấp giống của xã												Xã cấp giống (bao cấp)	Kinh tế bao cấp	Thụ động
12	Đương qui	Cấp khi nào trồng khi đấy - thời vụ thụ động vào thời gian cấp giống của xã												Xã cấp giống (bao cấp)	Kinh tế bao cấp	Thụ động

Bảng 2: Tính toán tiền công/ngày làm việc của nhóm sản phẩm thu hái từ rừng

TT	Sản phẩ	Tiền công/ngày làm việc (đ/ngày công)	Lãi	Lịch thu hái, Thu hoạch	Hình thái văn hóa trong sử dụng	Hình thái Sinh kế Sinh thái
1	Mật ong	228,000 đ/công		Tháng 4 – 6		
2	Sim	150,000 đ/công		Tháng 6 -7		
3	Chè dây	200,000 đ/công		Tháng 3 - 10		
4	Chiếu từ lá dứa rừng	57,000 đ/công		Quanh năm		

Bảng 3: Tính toán tiền công/ngày làm việc của nhóm sản phẩm thu hoạch từ sản xuất Rẫy

TT	Sản phẩm	Tiền công/ngày làm việc (đ/ngày công)	Lãi	Lịch thu hái, Thu hoạch	Hình thái văn hóa trong sử dụng	Hình thái Sinh kế Sinh thái Và tính bền vững kinh tế
1	Mì cao sản (từ phá rừng) (1ha)	150,000 đ/công	Năm 1: 14,375,000 đ Năm 2: 21,935,000 đ Năm 3: 19,095,000 Năm 4: 11,995,000 đ Năm 5: 4,395,000 đ	Tháng 2 - 11	• Hợp đồng trọn gói với thương lái. • Phụ thuộc giống, phân bón, diệt cỏ. • Triệt tiêu văn hóa canh tác sắn bản địa theo tuần trăng sáng. • Quan hệ mua-bán. • Chạy theo năng suất và thời gian khai thác sắn do Công ty kiểm soát	• Sinh kế phản sinh thái và phản đa dạng sinh học; • Triệt tiêu rừng tự nhiên • Triệt tiêu đa dạng sinh học • Triệt tiêu các Nghi lễ, Hội lễ cúng Rừng • Tính cộng đồng ngày càng mai một. • Lãi giả (ngắn hạn), lỗ thật • Ô nhiễm đất, nước, môi trường • Sức khỏe cộng đồng báo động
2	Mì cao sản (từ rẫy cũ) (1ha)	150,000 đ/công	Năm 1: 14,400,000 đ Năm 2: 16,635,000 đ Năm 3: 6,695,000 đ Năm 4: -405,000 đ Năm 5: -1,155,000 đ	Tháng 2 - 11	• Hợp đồng trọn gói với thương lái. • Phụ thuộc giống, phân bón, diệt cỏ. • Triệt tiêu văn hóa canh tác sắn bản địa theo tuần trăng sáng. • Quan hệ mua-bán. • Chạy theo năng suất và thời gian khai thác sắn do Công ty kiểm soát	• Đầu độc hệ sinh thái • Đầu độc sức khỏe con người • Lỗ. • Càng ngày càng nghèo đói
3	Ngô địa phương (1ha)	150,000 đ/công	30,860,000 đ	Tháng 3 - 6	• Duy dưỡng nghi lễ và tri thức địa phương • Duy dưỡng Giống địa phương • Duy dưỡng kiểu Sinh kế Sinh thái và văn hóa tự cung tự cấp	• Kinh tế Cộng đồng. • Sinh thái • Không dùng hóa chất và diệt cỏ
4	Sắn địa phương (1 ha)				• Duy dưỡng nghi lễ và tri thức địa phương • Duy dưỡng Giống địa phương Duy dưỡng kiểu Sinh kế Sinh thái và văn hóa tự cung tự cấp	• Kinh tế Cộng đồng. • Sinh thái Không dùng hóa chất và diệt cỏ
5	Giải pháp thay thế Sim rừng- Chè Giây – Gà ăn Mối - Giun					
6	Chăn nuôi gà độc canh cho ăn hoàn toàn	0 đ/công, lỗ 95,000 đ		6 tháng/lứa		
7	Chăn nuôi gà thả trên rẫy cho ăn mối	83,000 đ/công		6 tháng/lứa	Giảm 60% lượng thức ăn so với chăn nuôi gà chuồng và ăn thóc 100%	

Bảng 4: Nhóm sản phẩm sản xuất từ Ruộng

TT	Sản phẩm	Tiền công/ngày làm việc (đ/ngày công)	Lãi	Lịch thu hái, Thu hoạch	Hình thái văn hóa trong sử dụng	Hình thái Sinh kế Sinh thái
1	Lúa nước ngắn, sử dụng máy móc, không sử dụng phân bón, thuốc trừ cỏ, thuốc trừ sâu	55,000 đ/công		Tháng 3 - 8		
2	Kết hợp trồng lúa dài ngày + nuôi vịt (Lúa dài ngày, thân cao, điều chỉnh mực nước sâu + kết hợp nuôi vịt tốt. Vịt ăn cỏ lúa, sục bùn thay chăm sóc và thải phân ra ruộng lúa. Phân vịt có chất kháng sinh bệnh đạo ôn. Lúa phát triển khỏe mạnh.Không cần công chăm sóc lúa	Lúa: 55,000 đ/công + Vịt: 108,000 đ/công = 163,000 đ/công		Lúa: Tháng 3 - 8 Vịt: Tháng 7 - 9	Vịt nuôi theo hình thức nuôi cộng đồng, rủi ro 20%, giá bán 100,000 đ/kg, 12 công/hộ với 20 hộ tham gia trong 3 tháng	Phải duy trì trồng lúa bản địa cao cây để mu nước rjuộng đủ cho vit hành nghề và sinh s

Phần B: Cách tính chi tiết

I. Nhóm sản phẩm thu hái từ rừng

1. Thu hái Mật ong rừng

200 lít của 20 người 14 ngày

Công: 280 công

200 lit x 32,000 đ/lit = 64,000,000

>> Ngày công = 228,000 đ/công

2. **Thu hái Chè dây**: 200,000 đ/công

3. Thu hái Sim rừng

10,000 đ/kg, thu hái 15kg/ngày

>> Ngày công = 150,000 đ/công. Thu được trong vòng 50 ngày trong 1 mùa sim

>> 50 ngày x 150,000 đ/ngày = 7,500,000 đ

4. Làm chiếu từ cây dứa rừng

1 chiếu 4m x 2m = 7 công

1 chiếu = 400,000 đ

>> ngày công = 400,000 đ/7 =57,124 đ/công

II. Nhóm sản phẩm từ rẫy

1. Trường hợp 1: Chặt rừng trồng sắn (đối với điều kiện thổ nhưỡng làng Violak)

Giá sắn trung bình từ năm 2014 đến năm 2018: 1,420 đ/kg

	Thuốc trừ cỏ (1)	Phân bón (2)	Xăng nhớt (3)	Hao mòn (4)	Ngày công[12] 150,000 đ/công (5)	Tổng chi (6) = 1+2+3+4+5	Sản lượng (tấn) (7)	Tổng thu (8) = 7*1,420,000 đ/tấn	Lãi (9)=8-6
Năm 1	0	0	Cắt 10 lít Băm 10 lit Đi lại 10 l 30 l x 20,000 đ/l =600,000 đ Nhớt 2 lit = 180,000 đ Nhớt thải 45,000 đ Tổng 825,000 đ	Máy cưa 2,400,000 đ (máy cưa 12 triệu dùng trong 5 năm) Xe máy 1000000	Phát 40 Trồng 50 Chăm sóc 0 Thu hoạch 70 Tổng 160 công = 24,000,000 đ	28,225,000 đ	30	42,600,000 đ	14,375,000 đ
Năm 2	9 chai x 45,000 đ/chai = 405,000 đ	0	Đi lại 10 lit = 200,000 đ	Xe máy 1,000,000 đ	Chặt chồi 2 Trồng 30 Phun 4 Chăm sóc 40 Thu hoạch 70 Tổng 146 công = 21,900,000 đ	23,505,000	32	45,440,000	21,935,000
Năm 3	405,000 đ	0	200,000	1,000,000	21,900,000	23,505,000	30	42,600,000	19,095,000
Năm 4	405,000	0	200,000	1,000,000	21,900,000	23,505,000	25	35,500,000	11,995,000
Năm 5	405,000	0	200,000	1,000,000	21,900,000	23,505,000	20	28,400,000	4,395,000

[12] Số tiền/ngày công này do bà con đặt ra trong bối cảnh sản xuất hàng hóa đại trà. Ngày công này được áp dụng khi một người đi nhổ mì cho nhà khác mà nhà đó chưa kịp trả công thì sẽ trả bằng tiền mặt 150,000 đ/công. Theo tính toán của A Chát, nếu không trồng mì mà chỉ đi kiếm công để lấy tiền thì 2 người đi làm trong vòng 2,5 tháng sẽ thu được 19,500,000 đ >> Lãi hơn tự trồng mì

2. Trường hợp 2: Trồng sắn trên rẫy cũ (đối với điều kiện thổ nhưỡng làng Violak)

Giá sắn trung bình từ năm 2014 đến năm 2018: 1,420 đ/kg

	Thuốc trừ cỏ (1)	Phân bón (2)	Xăng nhớt (3)	Hao mòn (4)	Ngày công 150,000 đ/công (5)	Tổng chi (6) = 1+2+3+4+5	Sản lượng (tấn) (7)	Tổng thu (8) = 7*1,420,000 đ/tấn	Lãi (9)=8-6
Năm 1	0	0	200,000	1,000,000	Phát 40 Trồng 30 Chăm sóc 40 Thu hoạch 70 Tổng 180 công = 27,000,000 đ	28,200,000	30	42,600,000 đ	14,400,000 đ
Năm 2	9 chai x 45,000 đ/chai = 405,000 đ	0	Đi lại 10 lit = 200,000 đ	Xe máy 1,000,000 đ	Trồng 20 Phun 4 Làm cỏ 40 Thu hoạch 70 Tổng 134 công = 20,100,000 đ	27	21,705,000	38,340,000	16,635,000
Năm 3	405,000 đ	500,000	200,000	1,000,000	20,100,000	21,705,000	20	28,400,000	6,695,000
Năm 4	405,000	500,000	200,000	1,000,000	20,100,000	21,705,000	15	21,300,000	-405,000
Năm 5	405,000	750,000	200,000	1,000,000	21,900,000	22,455,000	15	21,300,000	-1,155,000

3. **Trồng ngô bản địa** (tính cho 1ha)

Đầu vào:

Giống: 20 kg giống x 7,000 đ/kg = 140,000 đ

Công cày bừa, trồng và thu hoạch: 40 công

Công làm cỏ: 10 công

Công tách hạt bằng máy, phơi, đóng bao bì: 10 công

Tổng số công: 60 công >> tiền công: 60 công x 150,000 đ/công = 9,000,000 đ

Phân bón: 0

Thuốc trừ cỏ, thuốc trừ sâu: 0

Thu hoạch: 4,000 kg ngô hạt/ha

Giá bán: 10,000 đ/kg

Đầu ra: 4,000 kg x 10,000 đ/kg = 40,000,000 đ

Lãi = đầu ra – đầu vào: 40,000,000 đ – 9,000,000 đ – 140,000 đ = 30,860,000 đ

4. Nuôi gà cho ăn hoàn toàn

Tính cho 50 con

Đầu vào:

Giống: 50 con x 30,000 đ/con = 1,500,000 đ

Chi phí đi lại, vận chuyển, ăn uống 1 ngày: 200,000 đ

Lưới B40 (sử dụng cho 10 năm): 2,500,000 đ /10 năm/ 2 lứa năm = 125,000 đ

Thức ăn:

1. Cám công nghiệp: 300,000 đ
2. Thức ăn: 3 kg thóc/ngày x 7,000 đ/kg x 180 ngày/lứa = 3,780,000 đ
3. Thú y: 5,000 đ/con x 50 con = 250,000 đ

Tổng chi phí tiền mặt: 5,855,000 đ

Số ngày làm việc: 1h/ngày x 180 ngày / 8 giờ làm việc/ngày = 22.5 ngày công

Rủi ro 10 % > còn 40 con

Đầu ra: 40 con x 1.2kg/con x 120,000 đ/kg = 5,760,000 đ

Đầu ra – đầu vào: 5,760,000 – 5,855,000 = -95,000 đ

- Tiền công/ngày làm việc = 0 đ

5. Nuôi gà trên rẫy cho ăn mối và các thức ăn tự nhiên

Giảm được 60% thức ăn, chi phí thức ăn còn: 1,512,000 đ

Tổng chi phí tiền mặt:

1,500,000 + 200,000 + 125,000 + 300,000 + 250,000 + 1,512,00 = 3,887,000 đ

Đầu ra – đầu vào: 5,760,000 – 3,887,000 = 1,873,000 đ

Tiền công/ngày làm việc: 1,873,000/22.5 = 83,000 đ

III. Nhóm sản phẩm trên ruộng

1. Trồng lúa lai (tính cho 1000 m2)

Đầu vào:
Lúa giống: 8kg x 5,000 đ/kg = 40,000 đ
Xăng (máy bừa): 5 lit x 20,000 đ/l = 100,000 đ
Hao mòn: 500,000 đ
Chi phí tiền mặt: 40,000 + 100,000 + 500,000 = 640,000 đ
Ngày công
Làm bờ: 8
Bừa máy: 2
Cào + xạ: 4
Dắm: 1
Xem nước: 1.5
Phát cỏ: 1
Thu hoạch: 9
Tổng số ngày công: 26.5 công
Đầu ra: 7 bao gạo x 30kg/bao x 10,000 đ/kg = 2,100,000 đ
Đầu ra – chi phí tiền mặt = 2,100,000 đ – 640,000 = 1,460,000 đ
>> ngày công: 1,460,000 / 26.5 = 55,000 đ/công

1. Nuôi vịt cộng đồng trên ruộng lúa

Đầu vào:

Tiền mua giống của mỗi hộ: 50 con x 15,000 đ/con = 750,000 đ

Công đi mua vịt: 4 công x 200,000 đ/công = 800,000 đ > mỗi hộ: 800,000 đ/20 hộ = 40,000 đ

Tiền vận chuyển mỗi hộ cần bỏ ra từ Đức Phổ - Pờ Ê: 1 chuyến x 2,000,000 đ/chuyến = 2,000,000 đ/20 hộ = 100,000 đ

Tiền mua vacxin: 5,000 đ/con x 50 con = 250,000 đ

Công tập huấn thú y: 500,000 đ/ngày > mỗi hộ: 500,000 đ/20 hộ = 25,000 đ

Công làm lán trại cho vịt: 4 công/hộ

Công chăm sóc luân phiên: 5 công/hộ

Thức ăn: 1) 280,000 đ/bao nuôi 50 con trong 15 ngày đầu

2) Thức ăn thêm: 7,000 đ/kg thóc x 50 kg/tháng x 3 tháng = 1,050,000 đ

1) thời gian tập ăn thì phải cho ăn cám công nghiệp trong thời gian đầu

2) sau khi tập ăn xong thì vịt ăn cỏ, ốc, cá trong ruộng lúa là chủ yếu, cho ăn thêm trong trường hợp mưa gió hay làng có việc không có người đi chăn

Tổng chi phí: 1,165,000 đ/hộ

Rủi ro: 10% > Đến khi thu hoạch, mỗi nhà còn 45 con

Đầu ra (nếu sản phẩm là vịt thịt) với giá 140,000 đ/con

Vịt thịt: 45 con/hộ x 140,000 đ/con = 6,300,000 đ/hộ

Lợi nhuận = đầu ra – chi phí = 6,300,000 đ – 1,165,000 đ – 1,050,000 = 4,085,000 đ

Tiền công cho mỗi ngày: 4,085,000 đ/9 ngày = 453,000 đ/ngày

Nếu rủi ro 20% > Mỗi nhà còn 40 con, giá bán là 100,000 đ/con và cần 12 ngày công/hộ

Đầu ra: 40 con x 100,000 đ/con = 4,000,000 đ

Lợi nhuận = đầu ra – chi phí = 4,000,000 đ - 1,165,000 – 1,050,000 = 1,300,000 đ

Mỗi ngày công: 1,300,000 đ / 12 = 108,000 đ/công

Mỗi năm nuôi được 3 lứa, > 1,300,000 x 3 = 3,900,000 đ/năm

Nếu làm du lịch, giá trị gia tăng từ vịt cao hơn khi được chế biến thành tiết canh, cổ cánh, sáo măng,…> mỗi con vịt có giá trị đến 200,000 đ

Các giá trị gia tăng khác:

- Sản phẩm thịt vịt, trứng vịt sinh thái cung cấp thức ăn chất lượng cao cho người dân

- Cỏ trên ruộng lúa được vịt làm sạch
- Lúa được bổ sung dinh dưỡng từ phân vịt và hạn chế bệnh đạo ôn
- Phân vịt cung cấp một phần thức ăn cho cá, cua trong suối – làm phong phú thêm nguồn thức ăn cho vịt.
- Giống vịt cho mùa tiếp theo

Phát hiện

Thay thế giống Ngô và Sắn bản địa bằng Sắn công nghiệp (Sắn công nghiệp ăn Sắn và Ngô bản địa

Trồng ồ ạt sắn công nghiệp đã mai một dần Ngô và Sắn Bản địa. Mai một Ngô và Sắn bản địa là nguyên nhân mất đặc sản địa sinh kế sinh thái địa phương. Dẫn tới bà con sẽ mất tri thức thực hành chế biến Ghè Ngô và Sắn và dẫn đến mất đi một nguồn đặc sản địa phương. Tính đa dạng sinh học trong sinh kế hàng ngày cũng bị giảm. Hình thái sinh kế gia đình cũng bị mai một.

Phương thức canh tác nương nương tựa vào tuần trăng của Ngô và Sắn bản địa bị thay thế bằng sản xuất Sắn công nghiệp (thuê lao động thay thế văn hóa đổi công tự nguyện trong cộng đồng)

Sản xuất hàng hóa theo hợp đồng dân sự tự do giữa bà con với thương lái, không chỉ làm rạn nứt các quan hệ trong làng, nghèo dần các cơ hội thực hành trao đổi giống bản địa và các kinh nghiệm trong trong sản xuất, mà còn là động cơ thúc đẩy việc lấn dần các diện tích rẫy truyền thống và rừng tự nhiên trở thành nơi sản xuất sắn công nghiệp đi kèm phân bón hóa học và thuốc diệt cỏ là nguyên nhân gây nên ô nhiễm đất, ô nhiễm nước và hủy diệt tính đa dạng sinh học trong hệ sinh thái, nguy hại tới môi trường sống và sức khỏe của cộng đồng.

Hom sắn được cấp không, phân hóa học và thuốc diệt cỏ được ứng trước từ thương lái là những thủ đoạn làm nghèo dần khả năng sáng tạo của bà con.

Thay thế rừng tự nhiên bằng trồng Sắn công nghiệp (Sắn công nghiệp ăn rừng tự nhiên)

Các Vang Rừng tự nhiên là không gian giao lưu văn hóa, đào tạo bất thành văn từ thế hệ này sang thế hệ khác của Làng Violak. Sắn Công nghiệp không chỉ hủy diệt nguồn gen đa dạng sinh học của rừng, mà còn tổn thương đến các đặc tính cốt lõi của hệ sinh thái, mất đi sự đa dạng của tập đoàn giống bản địa ở trong rừng, và cơ hội thực hành tri thức địa phương trong duy dưỡng tập đoàn giống hàng ngàn đời cũng bị triệt tiêu.

Chợ di động từ Quảng Ngãi

Tình trạng đói tiền mặt trang trải nhu cầu sinh hoạt từ sự thu hút của "Chợ Di động" từ Quảng Ngãi là một nguy cơ báo động thay vì là một nhà cung cấp nhu yếu phẩm. Tại sao?

Thứ nhất, các mặt hàng do "Chợ Di động" cung cấp tận làng là: 1. Đồ nước uống hàm lượng chất tạo màu tổng hợp, đường hóa học có khả năng gây tiểu đường cao, chất bảo quản là hợp chất hóa học như nước rồng đỏ, coca, pepsi gây hại cho sức khỏe của bà con.

2. Các loại thực phẩm lục phủ ngũ tạng đã luộc chín không rõ nguồn gốc. 3. Kẹo bánh, kem không có nguồn gốc. 4. Các giống rau, củ quả công nghiệp không rõ nguồn gốc; 5. Thịt lợn, cá biển ướp lạnh không rõ nguồn gốc. tất cả các loại thực phẩm trên rất có thể là nguyên nhân gây nên nhiều bệnh hiểm nghèo đang được bà con mua sử dụng hàng ngày.

Thứ hai, Các loài thực phẩm trên kèm theo túi ni lông nhỏ và lớn là lượng rác thải không phân hủy càng ngày càng trơ nên nguy cơ của Làng Violak.

Thứ ba, hàng được ký nhận và cho nợ . Sau khi thu sắn hoặc khai thác các động thực vật rừng quí hiếm từ các vang rừng trả sau .là nguyên nhân khai thác rừng bừa bãi.

Đói tiền mặt

Thị trường len lõi vào làng sớm trong khi bà con chưa có cơ hội nhận thức đầy đủ về những bất cập và thủ đoạn của thị trường. đã tổn thương tới giá trị tự nguyện giúp đỡ lẫn nhau cũng như tính cộng đồng trong sản xuất và thu hái sản phẩm.

Tình trạng đói tiền mặt cho những tiêu xài xa xỉ phẩm thiếu nguồn gốc, không minh bạch trong thương mại và không có chất lượng đang ngày càng tăng ở Làng.

Annex 2.

Bảng 1: Các loài được Thu hái[13] - Khai thác[14] cho sinh kế của người Hre xã Pờ Ê

Loài	Nghi lễ	Kiến trúc dân gian	Quả	Rau	Thuốc	Gia vị	Đạm thực vật	Đạm động vật	Đường, tinh bột	Tổng
Gỗ	8	45	34	15	9	2			2	115
Cây bụi	2		4	1	14	1				22
Thân thảo	5		4	30	34	1				74
Dây leo	5		7	5	16	1			1	35
Nấm							19			19
Côn trùng								9	1	10
Thủy sản								7		7
Tổng	20	45	49	51	73	5	19	16	4	282

Bảng 2: Các loại hình kinh tế trong sinh kế dựa vào Thu hái – Khai thác từ tự nhiên của người Hre xã Pờ Ê

Loại hình kinh tế	Số lượng loài trong rừng – rẫy – ruộng – suối – làng	Tính bền vững
Tiền thị trường tự do	20 loài	Khai thác ồ ạt, bà con phụ thuộc vào hợp đồng đặt hàng của thương lái. Sản phẩm hợp đồng là rễ cây bị, sản phẩm bị đào lấy rễ dẫn đến triệt tiêu giống: Ví dụ Rễ cây Na rừng là loài thuốc chữa bệnh quí hiếm, đã triệt tiêu. Phá vỡ văn hóa cộng đồng. Suy giảm đa dạng sinh học. Nhà nước không thu được thuế tài nguyên.
Trao đổi trong cộng đồng	262 loài	Thu hái hàng ngày theo nhu cầu sinh kế và giúp đỡ lẫn nhau giữa các gia đình của Làng. Trước khi thu hái xin phép Giàng. Sinh kế Sinh thái, các nghi lễ và hội lễ được duy trì. Giống địa phương và tính đa dạng sinh học được duy dưỡng. Hệ sinh thái, đất, nước và thảm thực vật khỏe mạnh. Tr thức tộc người được thực hành hàng ngày. Kinh tế cộng đồng càng ngày càng mạnh là cơ sở cho dụ lịch văn hóa sinh thái dựa vào cộng đồng.
Tổng	282 loài	

[13] Thu hái là phương thức lấy các sản phẩm trong ngôi nhà sinh thái theo mùa vụ và nhu cầu sinh kế hàng ngày

[14]. Khai thác là phương thức lấy các sản phẩm trong ngôi nhà sinh thái để bán cho thương lái theo nhu cầu của thị trường theo tính chất bốc lột tài nguyên

Bảng 3: Bảng ký hiệu cho bảng 4

Hình thái	Ký hiệu	Chức năng	Ký hiệu
Gỗ	T	Ăn quả	F
Cây bụi	S	Làm rau	V
Thân thảo	G	Thuốc	H
Dây	V	Làm gia vị	A
Nấm	M	Nghi lễ	S -
Côn trùng	I	Làm nhà cửa, cày cuốc,…	T
Thủy sản	TS	Đạm thực vật và kháng sinh (Nấm)	M
		Đạm động vật	P

Bảng 4: Các sản phẩm được thu hái, khai thác trong sinh kế của người Hre xã Pờ Ê

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
I	**Các loại quả**																		
I.1	Dứa rừng	Pờ li K oác		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	F	Tất cả các vang rừng	Ngâm rượu, viêm thận, đường tiết niệu, gan cổ chướng	Trao đổi trong cộng đồng
I.2	Sim	Pờli mờ ngâm						x	x	x					S	F	Rẫy, đồi trọc	Ăn quả, khai thác để bán cho thương lái 12,000 đ/kg	Tiền thị trường tự do
I.3	Mít rừng	Pờli Pong										x	x		T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, phòng ung thư, bổ máu	Trao đổi trong cộng đồng
I.4	Tai sông	Pờli Plong					x	x							T	F	Tất cả các vang rừng		Trao đổi trong cộng đồng
I.5	Quả dẻ	Pờli Kaxa										x	x		T	F	Tất cả các vang rừng		Trao đổi trong cộng đồng
I.6	Na rừng	Pờli chà rung	x									x	x	x	V	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, bổ dương, tăng cường sinh lý	Trao đổi trong cộng đồng
I.7	Chôm chôm rừng	Pờli Cha reng								x	x	x	x		T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, đặc trị tiểu đường, ung thư vú phụ nữ	Trao đổi trong cộng đồng
I.8	Quả bứa	Pờli hờ linh									x	x	x	x	T	F	Tất cả các vang rừng		Trao đổi trong cộng đồng
I.9	Dâu da trắng	Pờli xách					x	x							T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, kích thích tiêu hóa, chữa sưng tấy mụn	Trao đổi trong cộng đồng
I.10	Dâu da đỏ	Pờli pổ					x	x							T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, kích thích tiêu hóa, chữa sưng tấy mụn	Trao đổi trong cộng đồng
I.11		Pờli ka đỏ								x	x				T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.12		Pờli Ma rang								x	x				T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.13	Quả trứng cá (Mận rừng)	Pờli Ra Na							x	x					T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.14		Pờli ka đỉ									x	x			T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.15		Pờli diếp								x	x	x			T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.16	Nho rừng	Pờli Pờ Vát									x				V	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
I.17		Pờli A xủ									x				V	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.18	Quả sung	Pờli pổ							x	x					T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.19		Pờli Ka tóch							x	x	x				T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.20		Pờli nhe									x	x			T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.21	Quả nhội	Pờli Hờ Rô										x	x		T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.22	Xoài rừng loại nhỏ	Pờli xôi y kroc						x	x						T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, tăng thị lực, tim mạch, tiêu hóa	Trao đổi trong cộng đồng
I.23	Xoài rừng loại to	Pờli pa ố						x	x						T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, tăng thị lực, tim mạch, tiêu hóa	Trao đổi trong cộng đồng
I.24	Thanh mai	Pờli Mơ ru (quả thiêng)				x	x								T	F	Ka la, Ha rô, Ga Hoang	ăn quả, chống thoái hóa, nhuận tràng	Trao đổi trong cộng đồng
I.25	Màng tang	Pờli đu					x	x							T	F	Ka la, Ha rô, Ga Hoang, Ha lênh	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.26	Xoan rừng	Pờli p lách								x	x				T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.27		Pờli pờ lóc							x	x					T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.28		Pờli pờ leang				x	x								T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.29	Sung có lá nhám	Pờli tộc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.30	Quả sung nhỏ	Pờli ta kắt	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.31		Pờli Gà chang					x	x							V	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.32	Mâm xôi	Pờli pờ rếch						x	x	x	x	x			S	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, tăng năng lực sinh lý vợ và chồng	Trao đổi trong cộng đồng
I.33		Pờli ka xim							x	x					T	F	Pờ lon, Ka La	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.34	Bứa	Pờli hơ linh								x	x	x			T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, chữa viêm loét dạ dày, trị bỏng	Trao đổi trong cộng đồng
I.35		Pờli k mu gốc							x	x					T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
I.36	Nhãn rừng	Pờli pét						x	x	x					T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, chữa suy nhược thần kinh, mệt mỏi	Trao đổi trong cộng đồng
I.37		Pờli pâm									x				T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.38	Quả đùi chuột	Pờli tinh kni							x						T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.39	Quả dái lợn	Pờli k lêu ki							x	x					V	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.40		Pờli ha rênh							x	x					T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.41	Sa nhân	Pờli K dua						x	x	x					G	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả, chữa an thai, đau bụng	Trao đổi trong cộng đồng
I.42		Pờli za rong													T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.43	Thảo quả	Pờli zét									x				G	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.44	Riềng rừng	Pờli pờ rỡ								x					G	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.45	Quả nút áo	Pờli hét				x									T	F	Rẫy	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.46	Khúc khắc	Pờli cho						x							S	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.47	mướp đắng rừng	Pa li Peng			x	x		x	x						V	F	Rẫy	Ăn quả, lá, uống chữa vỡ sỏi trong thận	Trao đổi trong cộng đồng
I.48	Quả chay	Pali Ma moắc								x	x				T	F	Tất cả các vang rừng	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
I.49		Pali Krinh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	F	Rẫy	ăn quả	Trao đổi trong cộng đồng
II		**Các loại lấy rễ, vỏ**																	
II.1		Na rừng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Tất cả các vang rừng	khai thác để bán cho thương lái 2,500 - 5,000 đ/kg	Tiền thị trường tự do
II.2	Thiên niên kiện	(Y Vinh	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rừng	Rế chữa đau khớp, xương. Khai thác để bán cho thương lái	Tiền thị trường tự do
II.3	Cỏ tranh	Pa reo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Đồi trọc	Viêm thận cấp, bí tiểu, chảy máu cam	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
II.4	xấu hổ	Ra honh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Ven đường làng	Chữa đau lưng, chân tay tê bại	Trao đổi trong cộng đồng
II.5	Rễ ké đầu ngựa rừng	Rễ ké đầu ngựa rừng	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	S	H	Rẫy	Chữa bướu cổ, sỏi thận, giảm khối U	Trao đổi trong cộng đồng
II.6	Rệp nước	Rĩa Ka zip	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Suối	rễ khai thác để bán cho thương lái	Trao đổi trong cộng đồng
II.7		Hà thủ ô	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Đồi trọc	đun nước uống tống sỏi thận ra ngoài. Bổ máu phụ nữ, chữa tóc bạc	Trao đổi trong cộng đồng
II.8		Mã đề	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy, làng	đun nước uống tống sỏi thận ra ngoài. Ho ra đờm, viêm cầu thận, viêm khí quản	Trao đổi trong cộng đồng
II.9		Rễ rau má	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Ruộng, rẫy, làng	Đun nước uống. Chữa thấp khớp mãn tính. Tái tạo tế bào.	Trao đổi trong cộng đồng
II.10		Rễ Tong	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Tất cả các vang rừng	Đun nước uống, mát gan, lợi tiểu	Trao đổi trong cộng đồng
II.11	Bách bộ	Ê An	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Tất cả các vang rừng	khai thác để bán cho thương lái 15,000 đ/kg tươi	Tiền thị trường tự do
II.12		Bồng bồng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Tất cả các vang rừng	Rễ ngâm rượu. Chữa ngứa, lỡ, mụn nhọt	Trao đổi trong cộng đồng
II.13		Riềng rừng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Suối	Lấy ăn khi đau bụng, nấu ăn như rau. Chữa đường tiêu hóa, lang ben và hắc lào.	Trao đổi trong cộng đồng
II.14		Vỏ cây nhô	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Tất cả các vang rừng	khai thác để bán cho thương lái 5,000 đ/kg	Tiền thị trường tự do
II.15		Cây Ráy	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Suối	Lấy thân đang thối bóp vào mụn nhọt để mau ra mủ, chữa Gút, ghẻ, hắc lào.	Trao đổi trong cộng đồng
II.16		Củ nâu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Tất cả các vang rừng	Chữa ỉa chảy, kiệt lỵ, xuất huyết trước khi sinh đẻ. Rễ khai thác để bán cho thương lái (Vi K Tàu)	Tiền thị trường tự do
II.17		Rễ chay	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Tất cả các vang rừng	Chữa rong kinh, tê thấp. Khai thác để bán cho thương lái bó to 50,000 đ	Tiền thị trường tự do

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
II.18		Sâm dây										x	x	x	V	H	Kala, Pờ lon, Ga hoang	Chữa bệnh khó đông máu và giảm bạch câu. Để ăn (ăn xong ngủ ngon)	Trao đổi trong cộng đồng
III		**Gia vị**																	
III.1		Quả màng tang													S	A	Ka la, Ha rô, Ga Hoang, Ha lênh	Làm gia vị, chữa hắt hơi sổ mũi, an thần.	Trao đổi trong cộng đồng
III.2	Quả mặc khén	Loang Ka róc										x	x		T	A	Đồi trọc, bìa ruộng	Chưa sử dụng. Chữa xương khớp và dùng gia vị	Trao đổi trong cộng đồng
III.3		Giổi xanh									x	x			T	A	Tất cả các vang rừng	Chưa sử dụng (vi Pờ ê 1 và 2 khai thác để bán). Chữa đau xương khớp và bông gân. 200,000 đ/kg tươi	Tiền thị trường tự do
III.4		Tiêu rừng													V	A	Tất cả các vang rừng	Chưa sử dụng. Chữa bệnh bạch biến. Tránh dùng cho phụ nữ mang thai.	Trao đổi trong cộng đồng
III.5		Ploang Choang (cây mì chính)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	A	Suối	thân thảo, mọc ở ven suối. Dùng thay mì chính	Trao đổi trong cộng đồng
IV		**Tinh bột**																	
IV.1		Hạt dẻ đỏ											x	x	T	ST	Tất cả các vang rừng	Để ăn hạt. Chữa suy nhược cơ thể. Phòng tiểu đường.	Trao đổi trong cộng đồng
IV.2		Hạt dẻ trắng								x	x	x			T	ST	Tất cả các vang rừng	Để ăn hạt. Phòng dị tật khi mang thai.	Trao đổi trong cộng đồng
IV.3		Củ mài													V	ST	Tất cả các vang rừng	Chưa sử dụng . Chữa viêm tử cung, đái tháo đường, suy dinh dưỡng.	Trao đổi trong cộng đồng
V		**Vitamin**																	
V.1	Nút áo	Chí hét	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**G**	V	Rẫy	Nấu canh ăn hàng ngày	Trao đổi trong cộng đồng
V.2	Rau má	Chí ta Bá	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**G**	V	Rẫy, ruộng, làng	Nấu canh ăn. Phơi khô uống thay trà. Ăn sống.	Trao đổi trong cộng đồng
V.3	Môn dốc	Chí minh	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**G**	V	Suối	Nấu canh với chuối	Trao đổi trong cộng đồng
V.4	Ngũ gia bì	Chí di dích	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**T**	V	Tất cả các vang rừng	Làm dồi, nấu canh, ăn sống	Trao đổi trong cộng đồng
V.5	Diếp cá	Chí khách	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**G**	V	Ruộng	Làm rau ăn sống (hạ nhiệt)	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
V.6	Bứa	Chí ta De ắc										x	x		T	V	Tất cả các vang rừng	Nấu canh chua, ăn sống chấm muối	Trao đổi trong cộng đồng
V.7	Cần	Chí Deang	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Suối, Ruộng	Nấu canh ăn	Trao đổi trong cộng đồng
V.8	Rau dốn	Chí tônh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Suối, ruộng	Nấu canh cá, xào	Trao đổi trong cộng đồng
V.9	Ru ri	Chi D rôi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Suối	Nấu canh cá suối, lấy cả lá non và hoa	Trao đổi trong cộng đồng
V.10		Chí nhea	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	V	Suối	Nấu canh, xào	Trao đổi trong cộng đồng
V.11	Não cá đá	Ngoắc kà nep	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Suối	Nấu canh, nấu nòng nọc.	Trao đổi trong cộng đồng
V.12	bèo	Chi rí	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Ruộng	Nấu canh ốc, nấu với mì tôm, xào.	Trao đổi trong cộng đồng
V.13		Chi veae	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Ruộng, Làng	Xào, nấu canh, luộc.	Trao đổi trong cộng đồng
V.14	Bợ nước	Chop pờ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Ruộng	Xào, nấu canh, luộc.	Trao đổi trong cộng đồng
V.15	Cây mì chính	Chí ploang choang	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Suối	Nấu canh cá suối.	Trao đổi trong cộng đồng
V.16		Lô ta mui	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Rẫy	Luộc hoặc xào, nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.17	Chân chó	Zênh có	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Ruộng	Luộc, xào, nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.18	Diếp cá	Chi khách	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Ruộng	Ăn sống, luộc, nấu canh.	Trao đổi trong cộng đồng
V.19		Chi zứt	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Rẫy	Luộc	Trao đổi trong cộng đồng
V.20	Rau tàu bay	Chi ma nái	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Rẫy, ruộng	Luộc, ăn sống	Trao đổi trong cộng đồng
V.21	Ngũ gia bì	Ta da díc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Làm dồi, ăn sống.	Trao đổi trong cộng đồng
V.22	Rau rù rì	Chi d rơi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Suối	Luộc với nước suối, nấu canh.	Trao đổi trong cộng đồng
V.23		Chi doác	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Ruộng	Luộc, ăn sống, xào	Trao đổi trong cộng đồng
V.24	Môn	Chi Pôm (Hrô-Vik lâng)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Rẫy, làng	Luộc và nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.25	Rau nhớt nhớt	Chi nhea	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	V	Ruộng, rẫy	Nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.26	Rau con dê	Chi Pù pì	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Rẫy	Nấu canh, xào	Trao đổi trong cộng đồng
V.27		Chi rong tru	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Rẫy, đường	Nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.28	Lá chuối rừng non	Chi la leang	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Tất cả các vang rừng	Nấu canh thịt chuột khô với các loại động vật rừng	Trao đổi trong cộng đồng
V.29		Chi mắt pớ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	V	Tất cả các vang rừng	Lá non ăn sống, lá già xào hoặc nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
V.30	Chân cua	Pali grâng têm	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Tất cả các vang rừng	Lá non xào hoặc nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.31		Chi dooc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Ruộng	Xào, luộc hoặc nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.32	Rau ngổ	Chi ngu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Ruộng	Nấu canh chua, làm lẩu	Trao đổi trong cộng đồng
V.33	Khổ qua rừng	Chi paeng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	V	Rẫy, rừng	Nấu canh đắng, xào.	Trao đổi trong cộng đồng
V.34	Rau ranh	Chi rênh				x	x	x	x	x					T	V	Tất cả các vang rừng	Lá nấu canh cá, quả chín rang ăn.	Trao đổi trong cộng đồng
V.35		Chi xăng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	V	Tất cả các vang rừng	Nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.36	Xôm bung biêu	Chi nhố	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Rừng, Suối	Nấu canh chua, ăn sống	Trao đổi trong cộng đồng
V.37		Chi ra lấy	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Suối, Rẫy, Ruộng	Lá nấu canh cá suối, củ luộc ăn.	Tiền thị trường tự do
V.38		Chi không	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Nấu canh, hoa ăn sống	Trao đổi trong cộng đồng
V.39	1 loại sung	Chi ka pất	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Rừng, Suối	Nấu canh cá suối	Trao đổi trong cộng đồng
V.40		Loang la	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Nấu canh, ăn mì tôm	Trao đổi trong cộng đồng
V.41	Lá lòng heo	Chi pa tốc chua	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Xào, nấu canh cá suối, luộc.	Trao đổi trong cộng đồng
V.42		Chi bô tác	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	V	Suối	lấy ngọn non nấu canh, xào là ngon n hất	Trao đổi trong cộng đồng
V.43		Chi kaxim	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Ăn sống chấm muối	Trao đổi trong cộng đồng
V.44		Loang ha pia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Lấy ngọn non nấu canh, xào ăn	Trao đổi trong cộng đồng
V.45	Cây đùng đình	Chi pa đinh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Lấy ngọn để nấu canh ếch khô, xào ăn	Trao đổi trong cộng đồng
V.46	Cây khủa	Chi ha noác	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Kala, Pờ lon, Ga hoang	Lấy đọt để nấu canh, xào.	Trao đổi trong cộng đồng
V.47	Đọt mây	Chi ri	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	V	Tất cả các vang rừng	Lấy đọt nấu canh, nướng xong xào	Trao đổi trong cộng đồng
V.48	Chân chim	Chi ka xai (Hà la Ka lất)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Lá dùng để luộc, nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
V.49	Sung ăn quả	Chi pọc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Tất cả các vang rừng	Lá non nấu canh cá suối	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
V.50	Màng tang	Chi đư	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	V	Ka la, Ha rô, Ga Hoang, Ha lênh	Lá non nấu canh, quả làm gia vị (giống tiêu)	Trao đổi trong cộng đồng
V.51	Măng	Ta pang							x	x	x	x	x	x	G	V	Kala	Dùng nấu canh, xào, luộc chấm nước mắm, muối, phơi khô,….	Trao đổi trong cộng đồng
VI		**Nấm**																	
VI.1	Linh chi	Linh chi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	M	M	Tất cả các vang rừng	khai thác để bán cho thương lái	Tiền thị trường tự do
VI.2	Mộc nhĩ	Mộc nhĩ						x	x	x	x	x	x		M	M	Tất cả các vang rừng	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VI.3	Xit p loác	Nấm mối									x	x	x	x	M	M	Rẫy	để ăn, mưa lạnh mới có	Trao đổi trong cộng đồng
VI.4	Nấm đỏ	Pà siệt kà rắc	x	x	x										M	M	Rừng, rẫy	để ăn, mọc trên cây chết	Trao đổi trong cộng đồng
VI.5	Nấm kít gà	Pà siệt ích ia									x	x	x		M	M	Ruộng, làng	Chỗ suốt lúa nơi có rơm và ẩm	Trao đổi trong cộng đồng
VI.6	Tai bèo (mộc nhĩ)	Xit taren			x	x									M	M	Rẫy	Nấu canh, xào với thịt, phơi khô, làm nem,…	Trao đổi trong cộng đồng
VI.7	Nấm trắng	Xit ĩia			x	x									M	M	Rẫy	Nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
VI.8	Nấm màu trắng	Xit la long			x	x									M	M	Rẫy	Nấu canh, xào	Trao đổi trong cộng đồng
VI.9	Nấm đỏ xám	Xit rắc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	M	M	Rừng, rẫy	Nấu canh, xào	Trao đổi trong cộng đồng
VI.10	Vàng đỏ, thường ở cây dẻ.	Xit loang kà rắc									x	x			M	M	Tất cả các vang rừng	Nấu canh, xào	Trao đổi trong cộng đồng
VI.11	Màu trắng (đỏ vàng?), thường mọc trên ngũ gia bì chết.	Xit ha rinh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	M	M	Tất cả các vang rừng	Nấu canh, xào	Trao đổi trong cộng đồng
VI.12	Màu vàng, tròn như trứng gà, mọc dưới đất, mùi hang hang.	Xit eng					x	x	x						M	M	Tất cả các vang rừng	Xào hoặc nướng	Trao đổi trong cộng đồng
VI.13	Nấm rơm	Xit tạp ia									x	x			M	M	Ruộng	Xào, nấu canh, nướng	Trao đổi trong cộng đồng
VI.14	Màu đỏ, mọc ở đất.	Xit ra lâm						x	x						M	M	Rừng, rẫy	Xào, nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
VI.15	Tai khỉ	Xit đon đooc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	M	M	Rừng, rẫy	Xào, nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
VI.16	Màu trắng, mọc dưới đất. Như ô	Xit tong mê					x	x	x						M	M	Rừng, rẫy	Xào, nấu canh	Trao đổi trong cộng đồng
VI.17		Xit ta u							x						M	M	Rừng, rẫy	Nấu cháo, nấu canh, xào thịt bò,	Trao đổi trong cộng đồng
VI.18		Xit a kêm							x						M	M	Rừng, rẫy	Nấu canh, xào	Trao đổi trong cộng đồng
VI.19	Nấm giấy	Xit pơ lả		x	x										M	M	Ruộng	Nấu canh, xào, nấu cháo	Trao đổi trong cộng đồng
VII		**Động vật**																	
VII.1		Sâuăn lá nhô			x	x									I	P	Rừng, Đồi trọc, ruộng	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VII.2		Mối bay						x	x	x	x				I	P	Rừng	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VII.3		Bọ hung	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	I	P	Rẫy	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VII.4		dế mèn				x		x							I	P	Rẫy, Làng	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VII.5		Sùng trong măng							x	x	x	x			I	P	Rừng	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VII.6		Sùng trong gỗ	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	I	P	Rừng, rẫy	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VII.7		Sùng đất ăn rễ cỏ						x	x						I	P	Rẫy, ruộng, suối	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VII.8		Gián trong gỗ mục	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	I	P	Rừng, rẫy	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VII.9		châu chấu	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	I	P	Rừng, Ruộng	đi xuống ruộng có là bắt	Trao đổi trong cộng đồng
VII.10		Ong				x	x	x	x						I	ST	Rừng	Lấy mật ong bán cho thương lái 300,000 đ/l	Tiền kinh tế thị trường
VIII		**Thủy sản**																	
VIII.1		Ốc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	TS	P	Suối, ruộng	để ăn; bắt để bán, ốc ruộng 5000 -8000 đ/kg ốc đá 8000-13000 đ/kg mua nhiều. Ở Kon Plong, 1kg làm được 3 tô = 120,000 đ	Tiền thị trường tự do
VIII.2		Ếch	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	TS	P	Rừng, suối, ruộng	để ăn; mấy năm trước bắt để bán; ếch 100,000 - 150,000 đ/kg	Tiền thị trường tự do
VIII.3		Cua	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	TS	P	Suối, ruộng	để ăn; bắt để bán	Tiền thị trường tự do

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
VIII.4		Cá	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	TS	P	Suối, ruộng	bắt để ăn; một số người dùng mìn khai thác cá niêng để bán. Cá niêng 300,000 đ/kg	Tiền thị trường tự do
VIII.5		niềng niễng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	TS	P	Ruộng	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VIII.6		nồng nọc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	TS	P	Suối, ruộng	để ăn	Trao đổi trong cộng đồng
VIII.7		rắn	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	TS	P	Rừng, suối, ruộng	để ăn; bán rắn hổ mang 800,000 đ/kg	Tiền thị trường tự do
IX		**Thuốc nam**																	
IX.1	Dây nối gân	Ka Xì Mốt Ha Ven	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.2		Tun Đốc (Dây Khỉ)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Y Phu, Ha Lênh, Tối	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.3	Chặc Chìu	Ksim Héc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.4		Long Xa Chí (Long La Lớ/Lố)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.5	Ngãi cứu	Chi Tô Plinh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.6	Ổi	Long Ôi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.7	Chè dây	Chi Rờ Ếng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Rừng, rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.8		Ta quang Rõi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.9		Diêu Ca Răng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.10		Pali Ka cem (Loang Găm Tem)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.11		Pa Nơng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Rừng, suối	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.12		A Kếch	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Rừng, suối	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.13		Pa Geang Ha Mắt (Pra Pra,	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rừng, suối	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
		Pa Geang Pa Rủ)																	
IX.14	Bách bộ	Ê An	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Rẫy	Khai thác bán cho thương lái 15,000 đ/kg	Tiền thị trường tự do
IX.15	Kim tuyến	H Đốc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Tiền thị trường tự do
IX.16		Loang Độc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.17		Plo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Ha Lênh, Ka La	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.18	Chân chim	K'Lất (K'Lớt)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.19		Grip Grip	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rừng, suối	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.20		Loang Gia Rang Vế	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Rừng, Rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.21	Sa nhân	Rỉa Ca Nhan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.22	Rau má	Chí Ca Lóc (Chí Tạ Bạ)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy, ruộng, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.23		La Đu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.24	Mùi tàu	Chí Vea	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.25		Loang Ha Rô	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.26	Mã đề	Chí Moang Chưa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.27	Lá lốt	Chí H'Lút	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.28	rau sam đất	Chí C'Lân	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Ruộng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.29	mướp đắng rừng	Chí H'Peang	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rừng, rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.30		Chí K'Rồng Ia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.31		Rễ Rỉa Cun	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
IX.32	xấu hổ	Chí R'Hoanh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.33	cam thảo đất	Ría Pa Sây	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Ruộng, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.34		Chí Nhắt Bo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.35	Cà bi	Loang/Chí Pa Ro	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.36		Rỉa Chọa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy, ruộng, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.37		Cây đinh lăng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Rẫy, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.38	Cây chè	Loang Chê	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Rẫy, Làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.39	xoan đâu	Loang H'teang	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Rẫy, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.40	bớp bớp	Loang Chi Tau bay (Loang K'Mích - viklang)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Rẫy, ruộooj	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.41	mâm xôi	Loang Pa Rếch	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Rừng, rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.42	cỏ tranh	Là Da	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Đồi trọc	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.43		La Rơi (Dây Mọc Rơi)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.44	bồng bồng	Loang Ta Rai	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.45	Sâm 7 lá	Hòa nhất chi may.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.46	Thiên niên kiện	Y Vinh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rừng, suối	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.47	So đũa	Luang Phôi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.48	Cúc tê	Hạc Cọ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Rẫy, ruộng, làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.49		Cỏ mần trầu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Làng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
IX.50		Loang Tong	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	S	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.51		Ngũ gia bì rừng	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.52	Giảo cổ lam	Ka xi Pu lết	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	V	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.53		Loang Ca Diu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Tất cả các vang rừng	chữa đau răng. Khai thác bán cho thương lái 10,000 đ/kg	Tiền thị trường tự do
IX.54		Loang Pu rách	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	H	Suối	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Trao đổi trong cộng đồng
IX.55		La Sơ	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	H	Tất cả các vang rừng	Làm thuốc (chi tiết xem tài liệu đính kèm)	Tiền thị trường tự do
X	**Cây gỗ thường dùng**																		
X.1	Xoan rừng	Loang Blách						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.2		Loang Bờ Ranh (loang Bờ Lốc - Violak)						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.3		Loang Cà Á						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.4	Phú lúi	Loang Cà Tơm						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.5		Loang Chăn						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.6	Trám rừng	Loang Chay						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.7		Loang Công						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.8	Móng chó	Loang Danh Có						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
X.9		Loang Dép						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.10	Sơn Huyết	Loang Đi						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.11	Chôm chôm rừng	Loang Dờ Reng						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.12	Sến	Loang Ha Ang						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.13		Loang Ha Mờ nu						x	x				x	x	T	T	Kala, Ga hoang	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,… Ăn trái	Trao đổi trong cộng đồng
X.14	Nhội	Loang Ha Rô						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.15	Bứa	Loang Hlinh						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.16		Loang Hờ Rêng Gờ Riêng (Loang Ha Rênh K Riêng - Violak)						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.17	Mít nài	Loang Hpong						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.18		Loang Hreng Phi (Loang Ha Rênh phi - violak)						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.19	Sồi trắng	Loang Ka Rai						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.20	Phú lúi/bời lời	Loang Ka Tơm						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.21	Dẻ nước	Loang Ka Xa Đếch						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
X.22	Dẻ đỏ	Loang Ka Xa Dong						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.23	Dẻ lá to cứng	Loang Ka Xa Gờ Rở						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.24	Dẻ trắng	Loang Ka Xa Hi						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.25	Dẻ lúa	Loang Ka Xa Mao						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.26	Dẻ Sắt	Loang Ka Xa Mim						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.27	Dẻ	Loang Ka Xa Prỉu						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.28	Dẻ	Loang Ka xa xôm						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.29	Giổi mỡ	Loang Klang Roác						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.30	Ràng ràng mít	Loang Pa Rinh						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,….Lấy hạt đeo vào cổ để khi đi rừng không có ai/cái gì bám theo mình	Trao đổi trong cộng đồng
X.31	Nang	Loang Pâm						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.32		Loang Pếch						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.33	Quế rừng	Loang Ploang						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.34	Hoành Tùng	Loang Ponh (Pônh)						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.35	Chò chỉ	Loang Preo						x	x				x	x	T	T	Tối, Ka la, Y phu	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
X.36	Xá xị	Loang Ra Hinh						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.37		Loang Ra Lễ						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.38		Loang Ra Nu						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.39	Chò Xót	Loang Ta Múyt						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.40		Loang Ta Ngheo						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.41	Sơn nghệ	Loang Trôi						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.42		Loang Trong						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.43		Loang Trụ						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.44	Vạng	Loang Vạng						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
X.45	Dẻ xa khu	Loang Xa Khu						x	x				x	x	T	T	Tất cả các vang rừng	Gỗ làm nhà, làm chuồng trại, làm kho thóc, kho củi,…	Trao đổi trong cộng đồng
XI	**Tham gia vào nghi lễ**																		
XI.1	Cây hòa giải	Pa Tiêu Giang	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong các nghi lễ truyền thống trong năm	Trao đổi trong cộng đồng
XI.2		Ra Nghiếp	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	S	Rừng, Làng, Suối	Dùng trong các nghi lễ truyền thống trong năm	Trao đổi trong cộng đồng
XI.3	Cây chống sấm sét	PTiêu trek			x	x	x								G	S	Suối	Dùng trong các nghi lễ truyền thống trong năm	Trao đổi trong cộng đồng
XI.4	Lá mâm cúng	K tea	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	S	Rừng,Rẫy, Làng	Dùng trong các nghi lễ truyền thống trong năm	Trao đổi trong cộng đồng

TT	Tên phổ thông	Tiếng Hre	Tháng thu hái/khai thác												Hình thái	Chức năng	Phân bố	Văn hóa sử dụng	Quan hệ xã hội trong sử dụng
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12					
XI.5	Cây đót	A Roong	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	G	S	Rẫy, đồi trọc, ruộng	Dùng trong các nghi lễ truyền thống trong năm	Trao đổi trong cộng đồng
XI.6	Cây Men rượu	Plo	x	x				x	x	x	x	x	x	x	V	S	Ka la, Ha Lênh	Dùng trong các nghi lễ truyền thống trong năm	Trao đổi trong cộng đồng
XI.7	Cây Dẻ Thiêng	Ka Xa Zong	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong các nghi lễ truyền thống trong năm	Trao đổi trong cộng đồng
XI.8	Cây Chò	Long Preo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	T	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong các nghi lễ truyền thống trong năm	Trao đổi trong cộng đồng
XI.9	Cây Mây	Xi Ri			x										V	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.10	Chôm chôm rừng	Loang Gia Reang			x										T	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.11	Quế rừng	Loang Pa loang			x										T	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.12		Loang Ka krãi			x										S	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.13		Loang Pa Chăn			x										T	S	Rừng, Ruộng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.14		Ka Xi Y Rinh			x										S	S	Suối	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.15	Ngấy lá to	Loang P rếch công			x										V	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.16	Ngấy lá nhỏ	Loang P rếch Mao			x										V	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.17	Cói rừng	La Xit			x										G	S	Rừng, Suối	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.18		Đùng đình					x								T	S	Tất cả các vang rừng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.19		Ta vai					x								V	S	Rừng, rẫy, làng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng
XI.20		Tre					x								T	S	Làng	Dùng trong lễ gieo mạ	Trao đổi trong cộng đồng